

Regiorapportage Arnhem

In opdracht van SER Gelderland

Oktober 2008

Drs. J.D. Gardenier
L.T. Schudde
M. Nanninga MSc

CAB
Martinikerkhof 30
9712 JH Groningen
050 - 3115113
cab@cabgroningen.nl
www.cabgroningen.nl

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	1
INLEIDING	2
1. KORT OVERZICHT PARTIJEN, DOELEN EN AGENDA	3
2. KENGETALLEN REGIO ARNHEM	5
2.1 Demografische ontwikkeling	5
2.2 Beroepsbevolking en participatiegraad	5
2.3 Werkgelegenheid	7
2.4 Vacatures	9
2.5 Uitkeringen	11
2.6 Niet-werkende werkzoekenden	12
2.7 Onderwijs	13
3. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	16

Inleiding

Deze regiorapportage is een onderdeel van de *informatievoorziening arbeidsmarkt Gelderland 2007-2012*. Dit is een samenwerkingsverband tussen het CAB, de Rijksuniversiteit Groningen en de provincie Gelderland in opdracht van SER Gelderland. In dit project worden de ontwikkelingen op de Gelderse arbeidsmarkt voor de komende 5 jaar in beeld gebracht.

Daarbij wordt aandacht besteed aan de economische ontwikkeling, werkgelegenheid, bedrijvigheid, bevolking, werkloosheid, uitkeringen en onderwijs. In een discrepantieanalyse wordt de krapte op de arbeidsmarkt in de provincie Gelderland in beeld gebracht. Tenslotte wordt aandacht besteed aan het concept van de transitionele arbeidsmarkt. De transitionele arbeidsmarkt onderscheidt meer bewegingen op de arbeidsmarkt dan van werk naar niet-werk en andersom. Er wordt onderscheiden naar stromen naar de arbeidsmarkt vanuit scholing, inactiviteit, zorg en pensionering.

In de regiorapportage vindt een vertaalslag plaats naar de regio. Deze vertaalslag is deels kwantitatief (cijfermatig) en deels kwalitatief onderbouwd. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van expertpanels en een meer trendmatige analyse. In de regiorapportage wordt ook nadrukkelijk ingegaan op de agendering van de arbeidsmarktthema's. De provincie Gelderland heeft de regio's in de provincie Gelderland, waar soms een POA of RPA actief is, nadrukkelijk benoemd als een organisatieniveau voor de uitvoering van het arbeidsmarktbeleid.

In onze benadering van arbeidsmarktinformatie is het daarom vooral belangrijk om de samenwerking van de verschillende partijen op de thema's te voorzien van relevante informatie en inzicht te verstrekken in de ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld demografie, werkgelegenheid en onderwijs. De regio's verschillen onderling in hun economische structuur en bevolkingsopbouw, toch kennen ze allemaal vergelijkbare bewegingen. De regio wordt in deze rapportage dan ook vooral als een schaal voor de uitvoering beschreven.

1. Kort overzicht partijen, doelen en agenda

Regio Arnhem

De volgende gemeenten vallen onder de regio Arnhem:

Arnhem, Westervoort, Duiven, Zevenaar, Rijnwaarden, Doesburg, Rheden, Rozendaal, Overbetuwe, Lingewaard en Renkum

Samenwerkende partijen

Binnen de regio Arnhem is geen regionaal arbeidsmarktbeleid geformuleerd. Wel werken gemeenten in verschillende samenstellingen samen op verschillende deelonderwerpen van arbeidsmarktbeleid, zoals voortijdig schoolverlaten en de uitvoering van de sociale werkvoorziening. Hierbij wordt samengewerkt met partijen als CWI, UWV, Hogeschool Arnhem Nijmegen, ROC's Rijn IJssel en A12, Kamer van Koophandel en het Ondernemerscontact Arnhem (OKA).

Met betrekking tot arbeidsmarktbeleid werken de volgende gemeenten samen:

Gemeenten	Onderwerpen
Gemeente Arnhem, Platform en projectgroep Werk	In de gemeente Arnhem wordt op het gebied van arbeidsmarktbeleid samengewerkt in de projectgroep Werk en het platform Werk. De gemeente werkt daarbij samen met bovengenoemde partijen. Zij heeft de volgende prioriteiten gesteld: aanval op schooluitval, verbetering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, uitbouw van het werkgeversservicepunt, aanpak van 45+ en arbeidsmarktonderzoek.
Overbetuwe en Lingewaard	Deze gemeenten werken onder andere samen op het gebied van de inzet van re-integratie-instrumenten. Op uitvoerend niveau wordt er soms samengewerkt met de gemeente Arnhem.
Rheden, Doesburg en Rozendaal	Deze gemeenten werken onder andere samen op het gebied van sociale zaken. Ook de werkgeversbenadering krijgt veel aandacht. Men is bezig met de ontwikkeling van een personeelsservicepunt met onder andere KvK, ROC A12, CWI, UWV, MKB en VNO NCW.
De Liemers: Duiven, Westervoort, Rheden en Rijnwaarden	Deze gemeenten hebben een eigen arbeidsmarktbeleid geformuleerd, ze hebben gezamenlijke uitzendbureaus en waarschijnlijk komt er binnenkort een regionale sociale dienst. Ook is er in deze regio een POA actief, waarvan de gemeenten, bedrijven en onderwijsinstellingen deel uitmaken.
Renkum	De gemeente Renkum richt zich deels op Arnhem

Doelstelling

De gemeente Arnhem is één van de landelijk voortrekkersgemeenten van het VNG initiatief Ruimte voor de Regio. In dit kader verkent zij de mogelijkheden en de wijze waarop meer met de regio kan worden samengewerkt. Samen met de provincie Gelderland en de VNG organiseert Arnhem de conferentie Ruimte voor de Regio. Dit moet een opmaat vormen voor een regionaal arbeidsmarktbeleid.

In de memo Ruimte voor de Regio geeft de projectgroep en het platform Werk aan dat regionale samenwerking 'van onderuit' centraal moet staan; de aandacht moet vooral uitgaan naar de uitvoering van concrete projecten.

Resultaten en effecten van projecten in het kader van regionaal arbeidsmarktbeleid kunnen zich richten op:

- Mobiliteit en arbeidsmarkt: het bevorderen van arbeidsmobiliteit vanuit Arnhem naar de regio en het bevorderen van de mobiliteit van laaggeschoolde werknemers
- Sectorale instroom- of werkervaringsprojecten met werkgevers
- Versterking van de relatie onderwijs-bedrijfsleven. Belangrijke thema's in deze zijn: aanval op (school)uitval, leren&werken versterken, stimulering techniek en keuze voor techniekonderwijs.

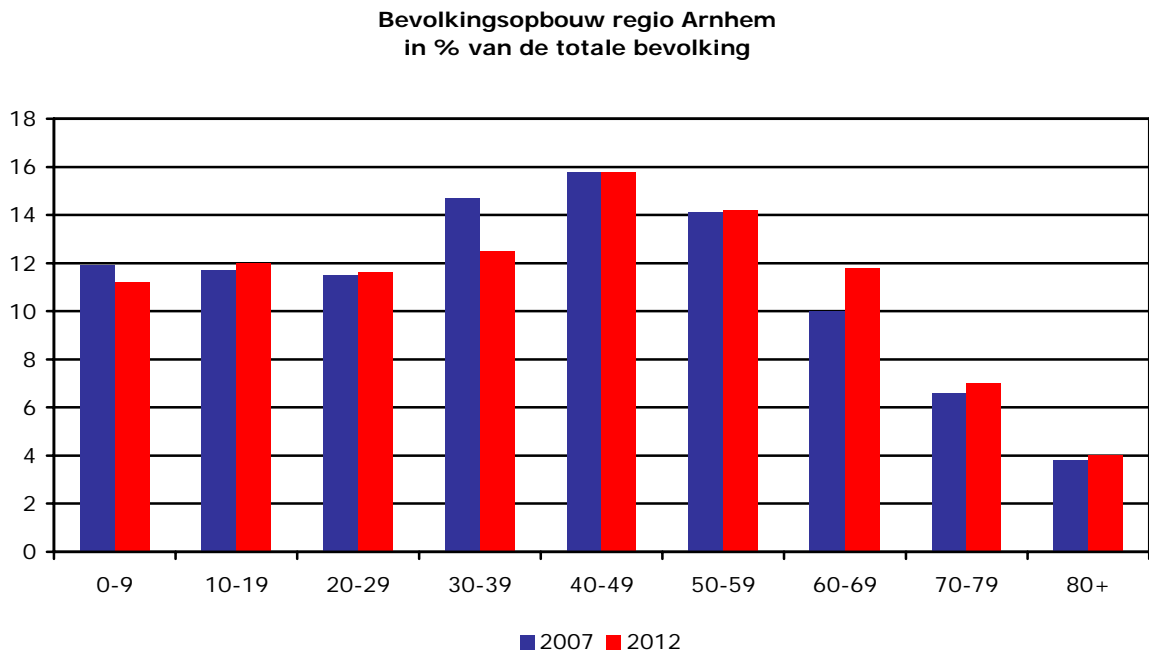
De leden van de projectgroep en het platform zien als voornaamste resultaat meer werkgelegenheid voor laaggeschoolde inwoners.

2. Kengetallen regio Arnhem

Dit hoofdstuk bevat een aantal kengetallen over de regio Arnhem. Het betreft hier cijfers over de demografische ontwikkeling, de beroepsbevolking, de participatiegraad, de werkgelegenheid, werkloosheid, uitkeringen, vacatures en onderwijs. Om de ontwikkeling van de regio in kaart te brengen, zijn daar waar mogelijk ook prognoses voor de ontwikkeling tot 2012 meegenomen. Voor een aantal onderwerpen waren deze gegevens niet voor handen. Om cijfers beter te kunnen plaatsen, is zoveel mogelijk een vergelijking gemaakt met de provincie Gelderland in zijn geheel.

2.1 Demografische ontwikkeling

De bevolking van de regio Arnhem telt op 1 januari 2007 402.900 personen. De verwachting van Bureau Economisch Onderzoek van de provincie Gelderland is dat dit aantal met 1,3% zal stijgen tot 408.200 in 2012. De bevolking van de provincie Gelderland zal over dezelfde periode met 1,2% stijgen.

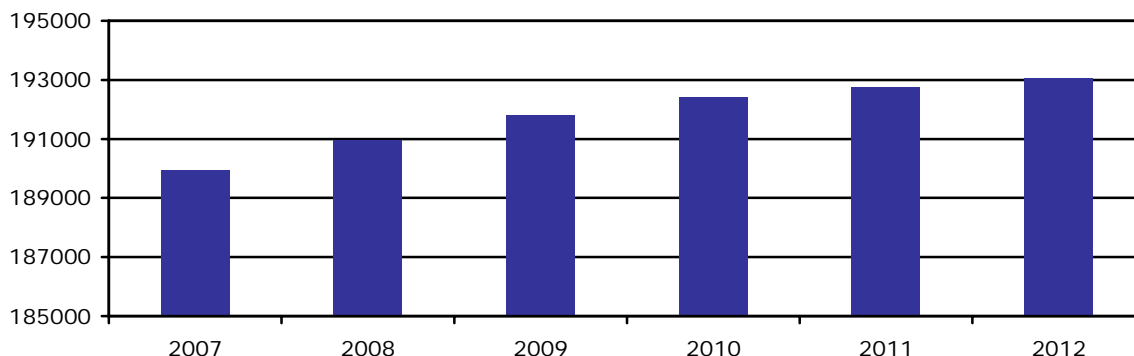
Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

De bevolking van de regio Arnhem zal naar verwachting de komende jaren licht ontgroenen en vergrijzen. De bevolkingsopbouw van de regio Arnhem lijkt erg op die van de provincie Gelderland. Relatief gezien zijn er in de regio Arnhem iets minder jongeren tot 29 jaar en iets meer mensen in de leeftijdscategorie 30-39 jaar. Laatste is een groep die in stedelijke regio's vaak sterk is vertegenwoordigd.

2.2 Beroepsbevolking en participatiegraad

De beroepsbevolking van de regio Arnhem bestaat in 2007 uit 189.900 personen. De verwachting is dat de beroepsbevolking tot 2012 met 1,6% zal stijgen tot 193.000 personen. De beroepsbevolking van de provincie Gelderland zal over dezelfde periode sterker stijgen, namelijk met 2,1%.

Ontwikkeling beroepsbevolking 2007-2012 regio Arnhem

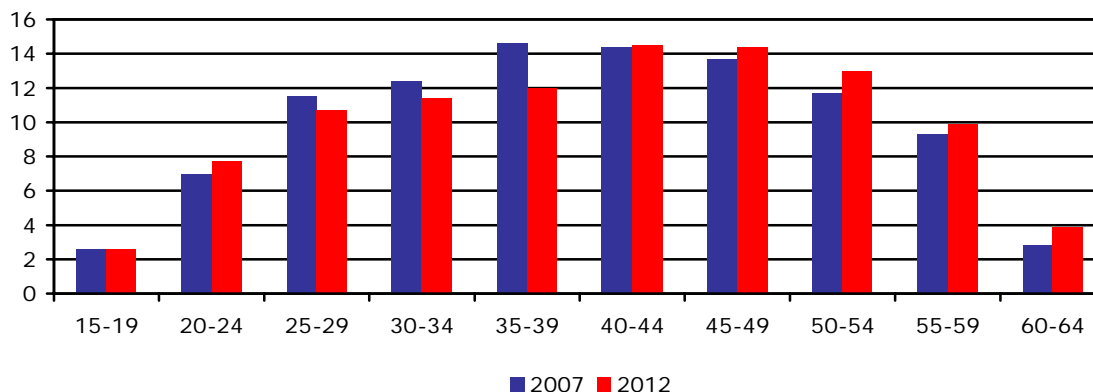

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

De geprognosticeerde stijging van de beroepsbevolking wordt vooral veroorzaakt door een toename van het aandeel 'ouderen' en een hogere participatie van vrouwen.

De verwachting is dat er tot 2012 sprake zal zijn van een vergrijzing en ontgroening van de beroepsbevolking van zowel de regio Arnhem als de provincie Gelderland. De leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking van de regio Arnhem komt grotendeels overeen met die van de provincie.

Leeftijdsopbouw beroepsbevolking regio Arnhem in % van de totale beroepsbevolking

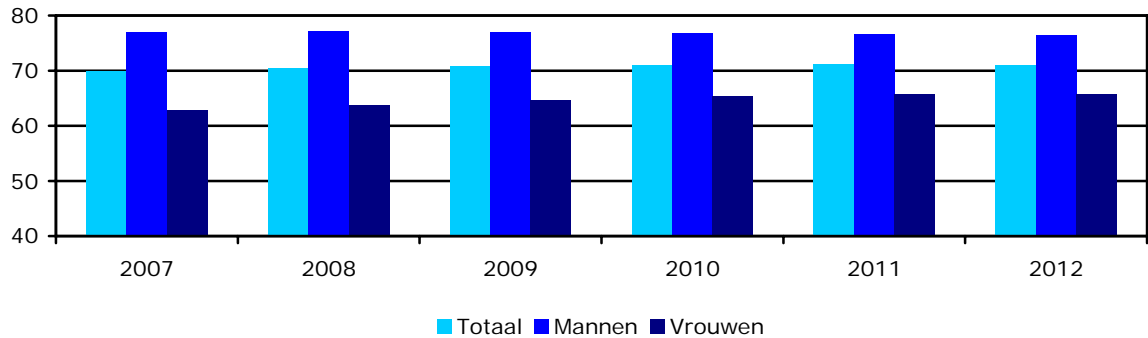

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

Uit onderstaande figuur blijkt dat de bruto participatiegraad (de beroepsbevolking als percentage van de totale bevolking van 15 tot 64 jaar) van 2007 tot 2012 naar verwachting met één procentpunt zal stijgen tot 71%. De participatie van mannen op de arbeidsmarkt zal licht dalen. De participatie van vrouwen zal toenemen van 63% naar 66%.

De vrouwenparticipatie ligt in de regio Arnhem een stuk hoger dan in de provincie Gelderland. Ook in 2012 zal dit naar verwachting het geval zijn. De participatie van mannen daarentegen ligt iets lager.

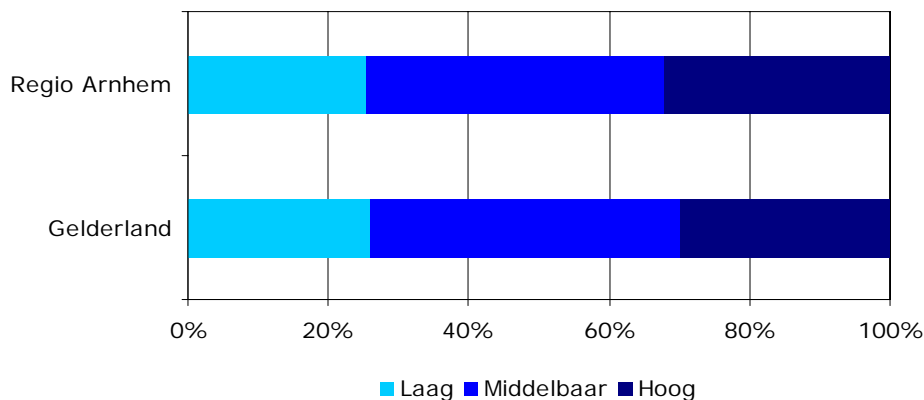
**Ontwikkeling bruto participatiegraad 2007-2012
regio Arnhem**

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking van de regio Arnhem verschilt weinig van die van de provincie. In de regio Arnhem zijn relatief iets meer mensen die een hogere opleiding hebben voltooid.

**Beroepsbevolking naar opleidingsniveau 2003/2006
regio Arnhem**

Bron: berekening CAB

2.3 Werkgelegenheid

Het aantal banen van meer dan 12 uur per week zal van 2007 tot 2012 naar verwachting met 1,7% toenemen (van 162.300 naar 165.100). Het aantal banen van minder dan 12 uur per week zal over deze periode met 4% stijgen (van 28.800 naar 30.000). Het aantal 'kleine banen' neemt dus sterker toe dan het aantal 'grote banen'. De vraag is hoe flexibel werknemers met een baan van minder dan 12 uur per week zijn. Willen zij op termijn doorgroeien naar een baan van meer dan 12 uur per week of willen zij in de toekomst in 'kleine banen' blijven werken?

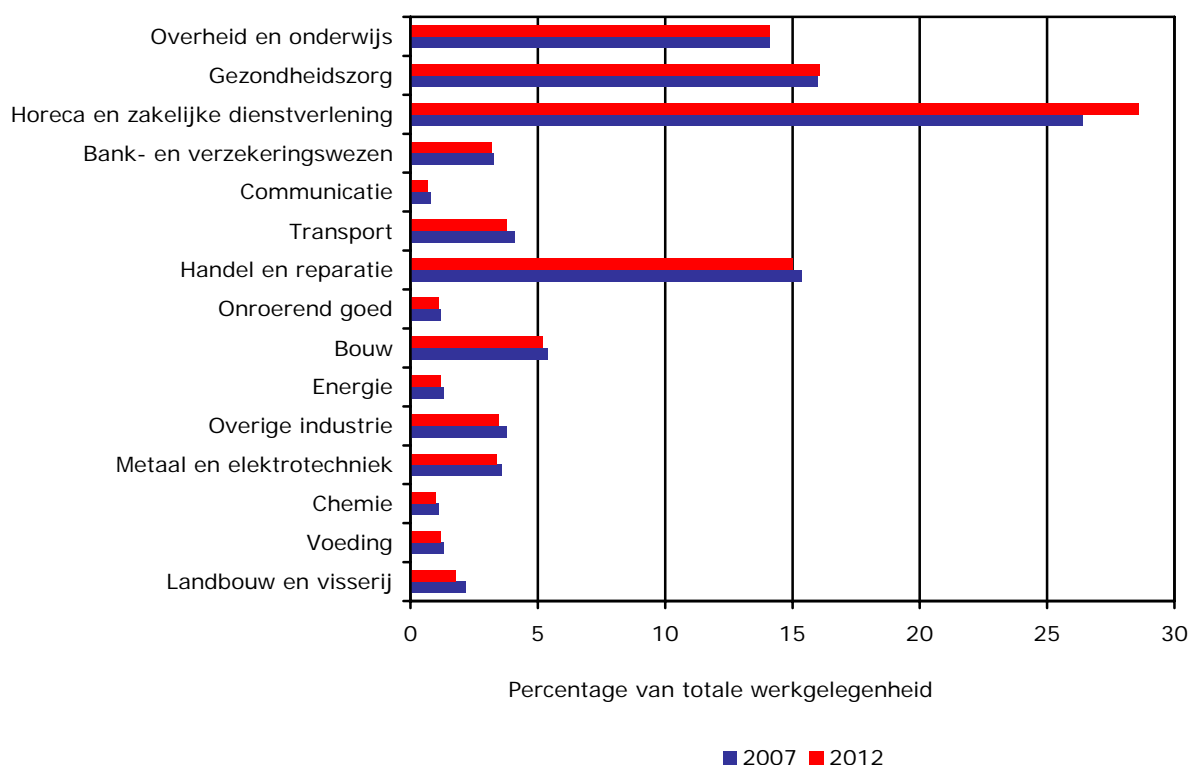
In de provincie Gelderland zal het aantal banen van meer dan 12 uur per week met 1,8% stijgen. Het aantal banen van minder dan 12 uur per week zal met 4,2% dalen. De groei van de werkgelegenheid in de regio Arnhem is gemiddeld te noemen.

Als we naar de structuur van de werkgelegenheid kijken, valt vooral op dat de sector horeca en zakelijke dienstverlening naar verwachting nog belangrijker zal worden. Het

aandeel van de sectoren transport, handel & reparatie, bouw, industrie en landbouw in de totale werkgelegenheid neemt af. De dienstensector zal dus een steeds prominentere rol innemen. Deze ontwikkeling zien we ook in de provincie Gelderland.

De sector horeca en zakelijke dienstverlening is in de regio Arnhem relatief groot in vergelijking met de provincie. Ook de sector overheid & onderwijs neemt in de regio Arnhem een iets groter aandeel in. De regio Arnhem is een stedelijk gebied, hier zijn bovengenoemde sectoren vaak sterk vertegenwoordigd. De sectoren bouw, industrie en landbouw zijn in de provincie Gelderland juist sterker vertegenwoordigd.

**Werkgelegenheid naar sectoren >=12 uur
regio Arnhem**

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

Wat opvalt in de discrepantieanalyse¹ voor de provincie Gelderland is dat de vraag naar managers, administratief, economisch en commercieel personeel in de provincie Gelderland in 2008 veel groter is dan het aanbod. Deze krapte zal in 2012 naar verwachting nog groter zijn. Aangezien de sectoren zakelijke dienstverlening en handel & reparatie een zeer groot deel uitmaken van de totale werkgelegenheid in de regio Arnhem, kan krapte in deze sectoren betekenen dat het vinden van personeel lastig wordt.

Binnen zowel de lagere als binnen de middelbare en hogere beroepen is in 2008 en 2012 sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt in de medische sector. Dit is de

¹ Het gaat hier om de discrepantieanalyse die voor de provincie Gelderland is uitgevoerd in het kader van het huidige onderzoek. Hierin is de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt onderzocht voor de jaren 2008-2012. In de discrepantieanalyse wordt niet gerapporteerd op het niveau van de verschillende regio's. Wel geven de uitkomsten voor de provincie Gelderland als geheel een indicatief beeld voor de ontwikkelingen in de regio's.

tweede sector qua werkgelegenheid in de regio. In de nabije toekomst kan het daarom lastig worden voldoende personeel te vinden.

Als we naar de verschillende beroepsniveaus in de discrepantieanalyse kijken, valt op dat er aan de onderkant van de arbeidsmarkt sprake is van ruimte. Dit geldt voor zowel 2008 als 2012. De grootste krapte bevindt zich momenteel (en ook in 2012) in de middelbare beroepen. De krapte in de hogere en wetenschappelijke beroepen zal de komende jaren toenemen.

Discrepantieanalyse provincie Gelderland

	2008	2012
Totaal elementaire beroepen	-	-
Agrarisch	+	+
Technisch	0	+
Transport	-	-
(Para)medisch	++	++
Administratief, commercieel e.d.	0	+
Beveiliging	++	++
Verzorgend	-	0
Totaal lagere beroepen	0	0
Agrarisch	++	++
Technisch	++	++
Transport e.d.	++	++
(Para)medisch	++	++
Administratief, commercieel e.d.	+	++
Juridisch, bestuurlijk, beveiliging	++	++
Taalkundig, cultureel	+	+
Gedrag en maatschappij	0	+
Verzorgende e.d.	0	+
Totaal middelbare beroepen	++	++
Pedagogisch	0	0
Technisch	+	+
(Para)medisch	++	++
Administratief, commercieel, economisch, e.d.	+	++
Taalkundig, cultureel	0	0
Gedrag en maatschappij e.d.	0	0
Managers e.d.	+	++
Totaal hogere beroepen	0	+
Pedagogisch	0	0
Technisch	0	+
(Para)medisch e.d.	0	0
Economisch, administratief e.d.	+	++
Juridisch, bestuurlijk	0	0
Gedrag en maatschappij e.d.	0	0
Managers	++	++
Totaal wetenschappelijke beroepen	0	+

De discrepantieanalyse heeft betrekking op de provincie Gelderland als geheel. De sectoren die in de regio Arnhem het grootste zijn qua werkgelegenheid en waarin sprake is van krapte of waarin krapte te verwachten is, zijn gearceerd (++ is een zeer krappe arbeidsmarkt, -- een zeer ruime arbeidsmarkt). De elementaire beroepen zijn niet naar sector uitgesplitst.

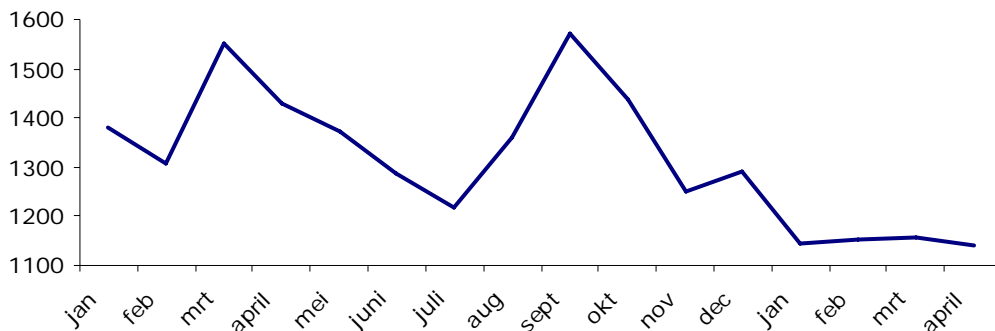
2.4 Vacatures

De volgende paragraaf bevat gegevens over vacatures. Het gaat hier om vacatures die aan het einde van iedere maand bij het CWI openstaan. Over het algemeen is ruim een derde van het totale aantal openstaande vacatures bij het CWI bekend. Het marktgebied van het CWI verschilt per sector en per beroepsgroep. Zo zijn vacatures binnen de sector zakelijke dienstverlening oververtegenwoordigd. Vacatures voor hoger opgeleiden zijn bij het CWI ondervertegenwoordigd. De vacatures die bij het

CWI geregistreerd staan geven zodoende een indicatief beeld van alle vacatures in de regio.

In de ontwikkeling van de openstaande vacatures in de regio Arnhem zijn twee duidelijke pieken te herkennen, namelijk in maart en september 2007. Van maart 2007 tot juli 2007 is het aantal vacatures gedaald. Ook van september 2007 tot april 2008 heeft er een daling plaatsgevonden, met uitzondering van december 2007 toen er sprake was van een lichte stijging. Het aantal vacatures lag in de eerste maanden van 2007 een stuk hoger dan in dezelfde maanden een jaar later. De piek van maart 2007 zien we in 2008 niet terug.

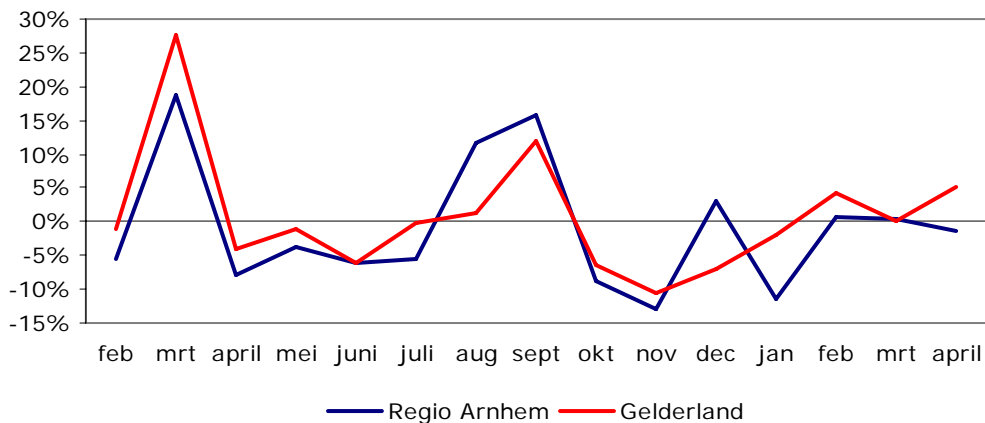
**Ontwikkeling openstaande vacatures
januari 2007 - april 2008
regio Arnhem**

Bron: CWI

In onderstaande figuur is te zien dat de pieken van de regio Arnhem in maart en september ook in de provincie Gelderland zichtbaar zijn. De piek in maart 2007 zien we voor zowel de regio als de provincie in 2008 niet terug. Het aantal vacatures blijft dan zo goed als gelijk. De groeicijfers van de vacatures in de regio Arnhem volgen ongeveer dezelfde trend als de provincie. Opvallend is de stijging van het aantal vacatures in december 2007 voor de regio Arnhem, terwijl er op dat moment in de provincie een daling plaatsvindt. Momenteel daalt het aantal vacatures in de regio Arnhem licht en is er een lichte stijging waar te nemen in de provincie.

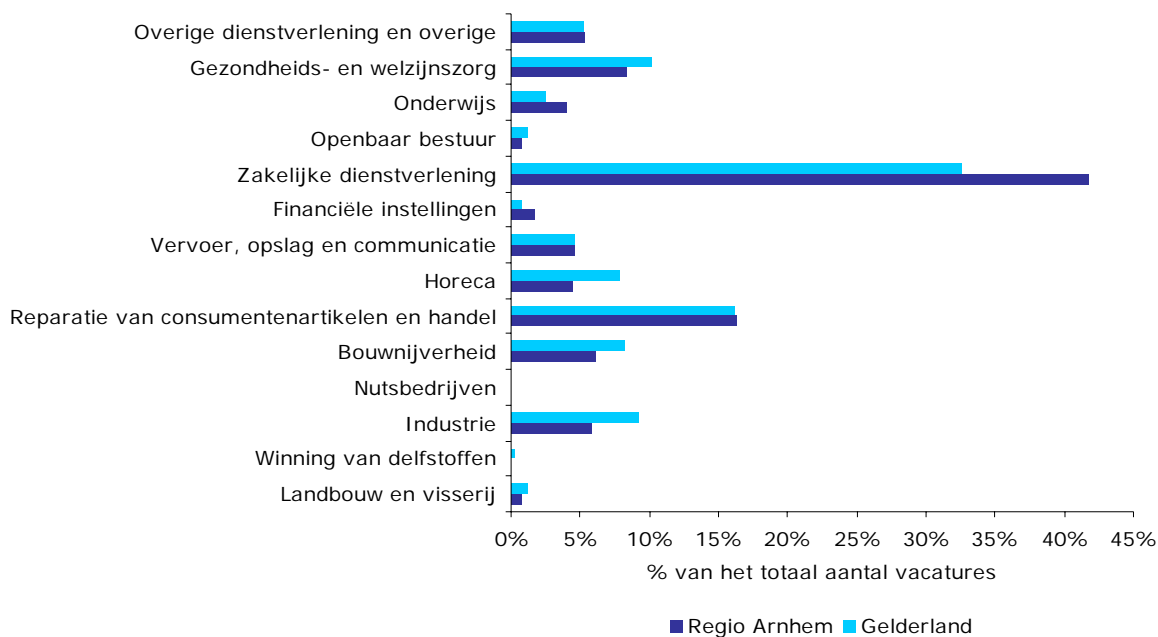
**Groei openstaande vacatures februari 2007 - april 2008
regio Arnhem**

Bron: CWI, bewerking CAB

Gemiddeld genomen hebben de meeste vacatures in de regio Arnhem betrekking op de sector zakelijke dienstverlening, de sector waarin ook veruit de meeste werkgelegenheid is te vinden. Het aandeel van deze sector in de provincie ligt een stuk lager, maar is ook daar vrij groot. Ook het aandeel van vacatures in de sector reparatie van consumentenartikelen & handel is in beide gebieden redelijk groot. In de regio Arnhem zijn relatief gezien meer vacatures in het onderwijs en de financiële instellingen. In de provincie zijn de sectoren gezondheids- en welzijnszorg, horeca, bouwnijverheid en industrie sterker vertegenwoordigd.

**Vacatures naar sector, gemiddelde cijfers 2007*
regio Arnhem**

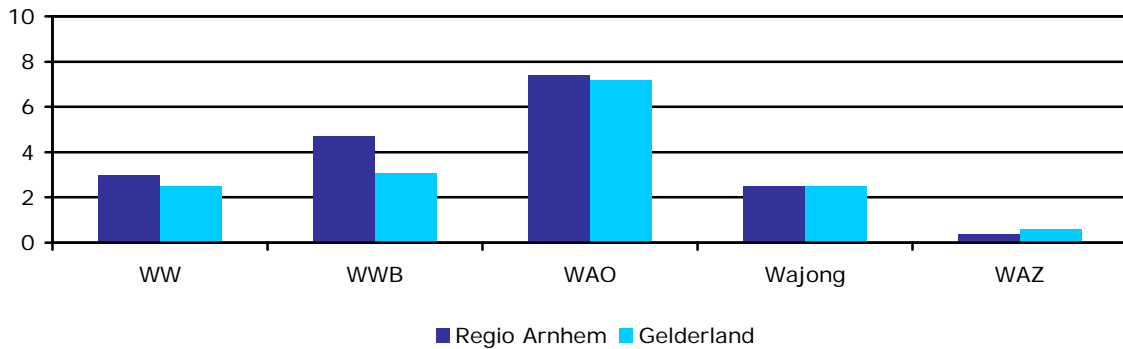
Bron: CWI, bewerking CAB

*De gemiddelden zijn berekend aan de hand van het aantal openstaande vacatures aan het einde van iedere maand.

2.5 Uitkeringen

Als we het aantal mensen dat een uitkering ontvangt afzetten tegen de beroepsbevolking, dan blijkt dat relatief veel mensen in de regio Arnhem een bijstandsuitkering ontvangen. Ook het percentage mensen met een WW-uitkering ligt hier hoger dan in de provincie. Voor zowel de provincie als de regio geldt dat veel mensen een WAO-uitkering ontvangen.

**Uitkeringen 4e kwartaal 2007 regio Arnhem
in % van de beroepsbevolking**

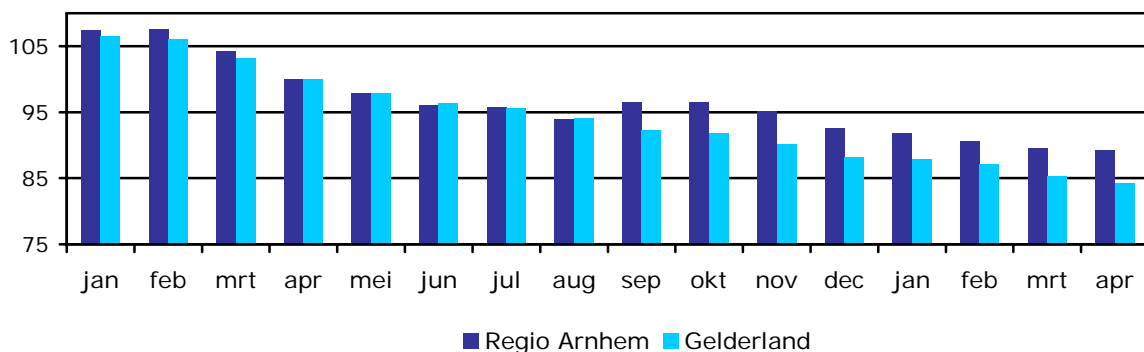
Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland & CBS, bewerking CAB

2.6 Niet-werkende werkzoekenden

In december 2007 zijn er in de regio Arnhem 14.800 Niet-werkende werkzoekenden (Nww-ers). Dit is 7,8% van de beroepsbevolking. In de provincie Gelderland ligt het aantal Nww-ers als percentage van de beroepsbevolking lager, namelijk op 5,7%. Er zijn in de regio Arnhem dus relatief veel niet werkenden.

Uit onderstaande figuur blijkt dat het aantal Nww-ers in de provincie Gelderland vanaf januari 2007 geleidelijk is gedaald. In de regio Arnhem neemt het aantal Nww-ers tot augustus 2007 af, om in september weer te stijgen. Vervolgens daalt het aantal Nww-ers tot april 2008. Per saldo is het aantal Nww-ers over de periode januari 2007 tot april 2008 in de regio Arnhem minder sterk gedaald dan in de provincie.

**Ontwikkeling NWW regio Arnhem
Indexcijfers jan 2007 - april 2008 (april 2007 = 100)**

Bron: CWI, bewerking CAB

In totaal is 61% van de Nww-ers in de regio Arnhem langer dan een jaar werkloos. In de provincie Gelderland ligt het percentage langdurig werklozen iets hoger, namelijk op 63%. Deze groep mensen heeft over het algemeen een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Van de Nww-ers in de regio Arnhem is 39% minder dan een jaar werkloos en kan met relatief weinig ondersteuning worden ingezet op de arbeidsmarkt.

Van de Nww-ers in de regio Arnhem heeft 41% minimaal een opleiding op MBO-niveau (of HAVO of VWO) afgerond en zodoende een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt. In totaal heeft 59% van de Nww-ers een opleiding beneden Vmbo-

niveau. In Gelderland liggen de percentages op respectievelijk 44% en 56%. De niet werkende beroepsbevolking van de regio Arnhem is dus iets lager opgeleid dan die van de provincie Gelderland.

Over het algemeen zijn er in zowel de regio Arnhem als de provincie Gelderland relatief gezien meer niet werkende ouderen.

De Nww-ers in de regio Arnhem hebben niet per definitie een grotere of minder grote afstand tot de arbeidsmarkt dan de Nww-ers in de provincie Gelderland.

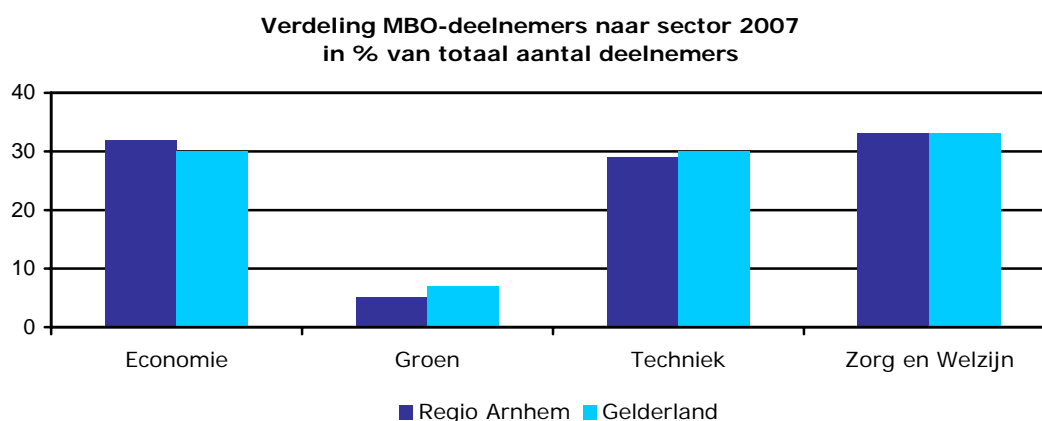
2.7 Onderwijs

In onderstaande paragraaf worden cijfers over deelnemers aan het MBO genoemd. MBO-opleidingen zijn zeer relevant voor de regionale arbeidsmarkt, omdat ongeveer 60% van de mensen die de arbeidsmarkt betreedt een opleiding op MBO-niveau heeft afgerond.

Deelnemers MBO

In 2007 volgen in de regio Arnhem zo'n 13.300 leerlingen een MBO-opleiding. De meeste leerlingen volgen een opleiding in de richtingen zorg & welzijn en economie. Gelet op de huidige en te verwachten krapte in de middelbare beroepen, en dan met name in de medische, administratieve en economische beroepen, is dit een positieve ontwikkeling. Het is overigens van groot belang om onderwijs en (MKB)bedrijven zo direct mogelijk te koppelen. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door stages en leerwerkplaatsen. Maar ook door docentstages of vakdocenten die les geven op het MBO.

In de regio Arnhem volgen relatief gezien iets meer leerlingen een opleiding in de richting economie, en iets minder in de richting groen, dan in de provincie Gelderland. Dit komt overeen met de structuur van de werkgelegenheid in de regio Arnhem in vergelijking met de provincie Gelderland.

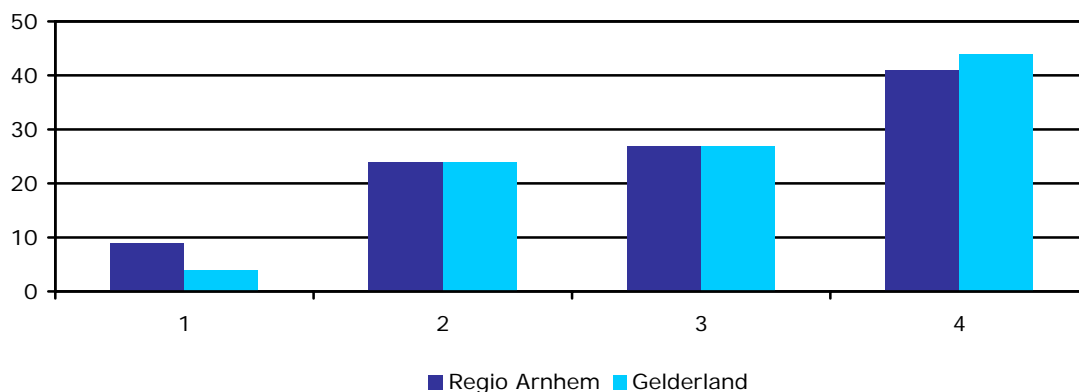

Bron: COLO, bewerking CAB

De meeste MBO-leerlingen in de regio Arnhem volgen een opleiding op niveau 4, dit percentage ligt echter iets lager dan in de provincie Gelderland. Bij niveau 4 gaat het om leerlingen die kunnen doorstromen naar een HBO-opleiding. In de regio Arnhem zijn er relatief iets meer leerlingen op niveau 1.

In deze cijfers gaat het om het aantal *deelnemers* en niet om het aantal *gediplomeerden*. Niet alle deelnemers zullen hun opleiding afsluiten met een diploma. Uit onderzoek onder schoolverlaters blijkt dat van de BBL-deelnemers ongeveer tweederde uitstroomt naar de arbeidsmarkt. Van de BOL-deelnemers is dit een derde. Per niveau zit hier verschil in. De cijfers zijn dus een eerste indicatie voor beroepskeuze. Bovendien is er geen informatie beschikbaar over de sectoren waarin de afgestudeerde MBO-ers uiteindelijk terechtkomen. Wellicht is dit een andere sector dan de richting waarin zij zijn afgestudeerd.

**Verdeling MBO-deelnemers naar niveau 2007
in % van totaal aantal deelnemers**

Bron: COLO, bewerking CAB

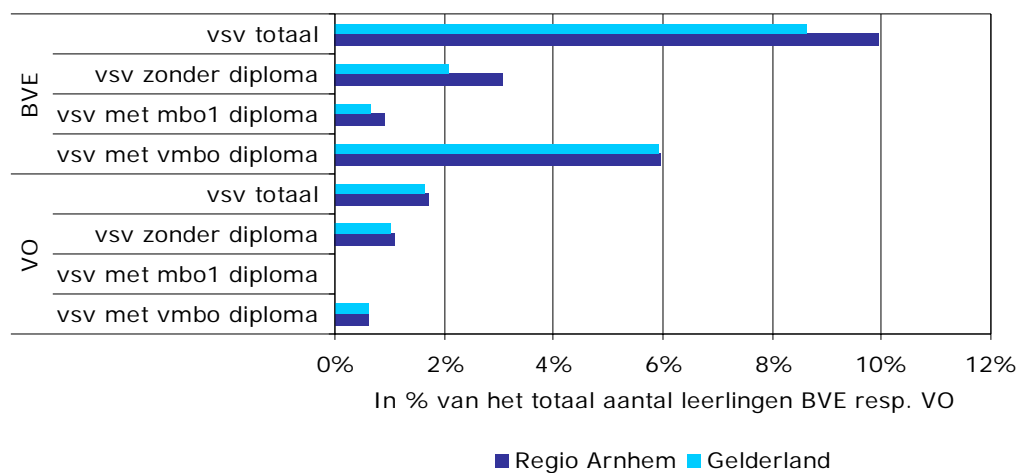
Voortijdig schoolverlaters

Wat betreft het beroepsonderwijs kent de regio Arnhem relatief gezien meer voortijdig schoolverlaters dan de provincie Gelderland. Dit gaat ook op voor het voortgezet onderwijs, maar in mindere mate. Het gaat hier voor de regio Arnhem om respectievelijk 897 en 380 voortijdig schoolverlaters. Verder valt op dat er in het beroepsonderwijs relatief veel leerlingen zijn die voortijdig de school verlaten, maar wel in het bezit zijn van een vmbo diploma.

Het aantal voortijdig schoolverlaters als percentage van het totaal aantal leerlingen ligt voor zowel de regio Arnhem als voor de provincie Gelderland in het schooljaar 2005/2006² een stuk hoger in het beroepsonderwijs dan in het voortgezet onderwijs.

² Omdat er geen recentere gegevens op regionaal niveau beschikbaar zijn, is wat betreft voortijdig schoolverlaters gebruik gemaakt van cijfers voor het schooljaar 2005/2006. Het is gebleken dat cijfers voor voortijdig schoolverlaten per jaar sterk kunnen verschillen.

**Voortijdig schoolverlaters schooljaar 2005/2006
regio Arnhem**

Bron: ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, bewerking CAB

3. Conclusie en aanbevelingen

Conclusie

De regio Arnhem is te typeren als een licht stedelijke regio. Zij heeft stedelijke kenmerken als een hoge vrouwenparticipatie, een grote dienstensector en een kleine industriesector, veel mensen die een uitkering ontvangen in het kader van de WWB en de WW, veel Nww-ers en veel voortijdig schoolverlaters. De cijfers zijn echter minder extreem dan de cijfers van de gemeente Arnhem.

Naast bovenstaande stedelijke kenmerken, scoort de regio Arnhem op een aantal onderwerpen vrij gemiddeld. Zowel de opbouw van de bevolking als van de beroepsbevolking lijkt erg op die van de provincie Gelderland, het opleidingsniveau van de beroepsbevolking is gemiddeld en men verwacht dat de bevolkingsgroei tot 2012 niet veel af zal wijken van die van de provincie. De komende jaren zal de bevolking, evenals de beroepsbevolking, ontgroenen en vergrijzen. Dit geldt zowel voor de regio Arnhem als voor de provincie Gelderland. De beroepsbevolking van de regio Arnhem zal iets minder sterk stijgen dan die van de provincie Gelderland.

Ook de groei van de werkgelegenheid in de regio Arnhem zal tot 2012 vrij gemiddeld zijn. Het aantal kleine banen zal sterker stijgen dan het aantal banen van meer dan 12 uur per week. De sectoren zakelijke dienstverlening, handel & reparatie en de medische sector hebben, of krijgen de komende jaren, te maken met krapte op de arbeidsmarkt. De grootste krapte manifesteert zich in de middelbare beroepen.

Aanbevelingen

Wij zien naast de al ingezette acties binnen de verschillende samenwerkingsverbanden een aantal aandachtspunten. Het betreft hier geen adviezen op projectniveau, maar het benoemen van thema's die spelen of gaan spelen en die voor de regio een grote impact hebben. Omdat de arbeidsmarkt in Gelderland tussen de regio's ook belangrijke overeenkomsten kent zijn sommige aanbevelingen voor meer dan één regio of zelfs voor alle regio's opgenomen. Aangezien in de regio Arnhem grotendeels dezelfde ontwikkelingen spelen als in de gemeente Arnhem, gelden de aanbevelingen die voor de gemeente zijn gedaan grotendeels ook voor de regio Arnhem.

1. Pak de uitdaging aan de onderkant van de arbeidsmarkt op

Er is ruimte aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Uit de discrepantieanalyse blijkt dat in de elementaire en meeste lagere beroepen de arbeidsmarkt ruim is en blijft. Een groot deel van het arbeidsaanbod dat nu nog aan de kant staat heeft een lage opleiding en verouderde of geen werkervaring. Dat vraagt om gerichte inzet van re-integratie-instrumenten. Een gevaar dat hierbij op de loer ligt is verdringing: een werkloze die met loonkostensubsidie aan de slag gaat duwt een ongesubsidieerde werkzoekende uit de markt.

Kijk dus kritisch naar de inzet van re-integratie-instrumenten die een hoog risico van verdringing met zich mee brengen. Creëer extra werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt met perspectief op doorstroming naar werk op middelbaar niveau. De inzet van het netwerk onder werkgevers is daarbij van essentieel belang.

2. Zoek (sector) breed naar oplossingen voor knelpunten op middelbaar en hoger niveau

De arbeidsmarkt voor middelbaar en hoger opgeleiden blijft krap en wordt in een aantal sectoren alleen maar knapper. Belangrijk in dit proces is het herkennen en

benoemen van concrete knelpunten en het vraaggestuurd opereren. Tweede vraag is of een knelpunt zichzelf niet via de marktwerking laat oplossen. Oplossingen liggen in verschillende richtingen en verschillen per sector. Te denken valt aan functiedifferentiëring, extra inzet van automatisering en ICT, het aantrekken van herintreders of zij-instromers (onderwijs en zorg) en het opzetten van (grensoverschrijdende) functiepools.

Oplossingen vragen wisselende coalities van partijen binnen en buiten het RAP of POA, die hierin faciliterend optreden. In het ene geval zal de bal meer liggen bij specifieke werkgevers en opleidingskolom binnen ROC's en HBO. In een ander geval kan de bal meer bij werkgevers, werknemers en bijvoorbeeld het CWI als intermediaire partij liggen.

3. Ook ouderenbeleid is gewenst

Uit de prognoses blijkt dat de jongere leeftijdsgroep de komende jaren zal krimpen. Om de arbeidsmarkt flexibel en goed functionerend te houden is het dan ook van belang in te zetten op arbeidsmarktbeleid voor ouderen. Hierbij kan ingezet worden op beleid om langer door te werken, maar kan ook gedacht worden aan de activering van het uitkeringsbestand.

4. Benoem de gezondheidszorg, onderwijs en dienstverlening als pijlers in het arbeidsmarktbeleid

Uit de discrepantieanalyse blijkt dat er voor deze sectoren in de regio Arnhem nu en in de toekomst een krappe arbeidsmarkt is. Door hier op in te spelen kan een zekerheid voor de toekomst worden ingebouwd. Ook biedt de voorspelde krapte mogelijkheden voor het zittende uitkeringsbestand, dat bijvoorbeeld via opleiding toegeleid kan worden naar deze sector.

De vraag naar arbeid concentreert zich wat betreft bovenstaande sectoren in de kerngemeente (Arnhem). Het aanbod komt niet alleen uit de kerngemeente, maar ook uit de regio. Arnhem concurreert wat betreft gezondheidszorg, onderwijs en dienstverlening voornamelijk met de gemeente Nijmegen. Afstemming en coördinatie met Nijmegen op arbeidsmarktbeleid zou daarom goed zijn.

5. Betrek de regio

De gemeente Arnhem is in het kader van 'Ruimte voor de Regio' bezig met de ontwikkeling van regionaal arbeidsmarktbeleid. Dit is van belang omdat de arbeidsmarkt zich niet aan gemeentegrenzen houdt. Een deel van de mensen die in de stad Arnhem werkt, woont in de omliggende gemeenten of zelfs buiten de regio. De verschillende gemeenten in de regio zijn dus voor een deel van elkaar afhankelijk. Samenwerking vindt nu nog erg versnipperd plaats. Ook met het oog op re-integratie zou het goed zijn meer te oriënteren op bedrijven in de regio, niet alleen in de eigen gemeente. Op deze manier kunnen vraag en aanbod beter gematcht worden. Bovendien levert het schaalvoordelen op met inkoop.